

Sygn. akt III AUa 541/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2019 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: sędzia Maria Pietkun

Sędziowie: Irena Różańska-Dorosz (spr.)

Grażyna Szyburska-Walczak

Protokolant: Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2019 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy J. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę górniczą

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 27 marca 2019 r. sygn. akt V U 681/18

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt I i III w ten sposób, że odwołanie oddala,

II. zasądza od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 marca 2019 r. Sąd Okręgowy V Wydział Pracy i Ubezpieczeń społecznych w L., w pkt I. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 13 września 2018 r. i przyznał wnioskodawcy J. Z. prawo do emerytury górniczej od 16 sierpnia 2018 r., w pkt II. stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia, a w pkt III. zasądził od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe orzeczenie Sąd pierwszej instancji wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny sprawy:

J. Z. urodził się (...) i na dzień wydania skarżonej decyzji ukończył 57 lat. Wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę górniczą 16 sierpnia 2018 r.

Organ rentowy ustalając okresy pracy górniczej uznał ubezpieconemu 20 lat, 2 miesiące i 4 dni, w tym okresy w wymiarze półtorakrotnym, w których wnioskodawca był członkiem drużyny ratowniczej: od 23 września 1991r. do 31

lipca 1993r., od 1 lutego 1995 r. do 31 maja 1995 r., od 1 lipca 1996 r. do 31 sierpnia 1996 r., od 1 października 1996r. do 30 listopada 1996r., od 1 stycznia 1997r. do 28 lutego 1997r., od 1 kwietnia 1997r. do 31 lipca 1997r., od 1 września 1997r. do 30 listopada 1997r., od 1 lutego 1998r. do 28 lutego 1998r., od 1 maja 1998r. do 31 stycznia 1999r.

W okresach objętych sporem wnioskodawca był zatrudniony:

1. w Kopalni (...) w W. w okresie od 1 września 1986r. do 30 grudnia 1994r. na stanowiskach:
 - stażysty pod ziemią - od 1 września 1986 r. do 3 maja 1987 r.
 - odbywał zasadniczą służbę wojskową - od 4 maja 1987r. do 26 listopada 1987r.
 - stażysty pod ziemią - od 1 grudnia 1987r. do 31 stycznia 1988r.
 - dozorca oddziału likwidacji i regeneracji maszyn pod ziemią - od 1 lutego 1988r. do 30 kwietnia 1989r.
 - sztygara zmianowego oddział likwidacji i regeneracji maszyn - od 1 maja 1989r. do 31 lipca 1993r.
 - starszego inspektora ds. likwidacji na powierzchni - od 1 sierpnia 1993r. do 30 grudnia 1994r.
2. w Zakładzie (...) S.A. w W. od 31 grudnia 1994r. do 28 lutego 1999r. w tym na stanowiskach:
 - inspektora ds. przygotowania produkcji (dół) - od 13 grudnia 1994r. do 30 czerwca 1997r.
 - inspektora ds. likwidacji (dół) - od 1 lipca 1997r. do 28 lutego 1999r.

Umowa o pracę z tym zakładzie została wypowiedziana wobec upadłości zakładu. Postępowanie upadłościowe zostało zakończone w dniu 23 stycznia 2001r. Doszło do fizycznej likwidacji tego podmiotu gospodarczego. Na bazie materialnej i kadrowej (...) S.A. w W. nie powstały inne zakłady, które przejęłyby w całości lub w części mienie zakładu i pracowników

3. (...) S.A. Oddziale (...) we W. Zespół (...) z siedzibą w Ś. od 16 sierpnia 1999r. do 11 czerwca 2004r. - na stanowisku kierownika ekspedycji - starszego referenta - przedstawiciela sieciowego.

Wnioskodawca w okresie od 23 września 1991r. do 28 lutego 1999r. był czynnym członkiem drużyny ratowniczej.

Ponadto wnioskodawca jest zatrudniony od 16 stycznia 2012r. do chwili obecnej (dane na dzień 18 marca 2019r.) w (...) S.A. w P. na stanowisku sztygara zmianowego mechanicznego pod ziemią.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawcy jest zasadne. Sąd ten, przytaczając przepisy art. 50a ust. 1 i art. 50c ust. 2 pkt 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wyjaśnił że intencją ustawodawcy było umożliwienie górnikom, których kopalnia uległa likwidacji, dopracowanie okresu, nie dłuższego niż 5 lat, w innych dowolnych podmiotach, nawet zupełnie niezwiązanych z górnictwem, i w konsekwencji uwzględnienie tego dodatkowego okresu zatrudnienia przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej jako okresu równorzędnego z pracą górniczą. Zakresem komentowanej normy prawnej objęci są pracownicy spełniający kumulatywnie dwie przesłanki: zatrudnieni na stanowiskach kwalifikowanych do którejkolwiek postaci pracy górniczej z art. 50c ust. 1 lub pracy równorzędnej z pracą górniczą w rozumieniu art. 50c ust. 2 i przechodzący do innego pracodawcy w związku z likwidacją dotychczas zatrudniającego ich podmiotu wymienionego w art. 50c ust. 1 pkt 1-4 ustawy emerytalnej. Łączny okres takiego zatrudnienia podlega uwzględnieniu w stażu pracy równorzędnej z pracą górniczą w maksymalnym wymiarze 5 lat. Przejście pracownika następuje do jakiegokolwiek innej pracy "niegórnicy" (w przeciwnym razie zaliczenie nowego zatrudnienia do pracy górniczej lub równorzędnej dokonywane byłoby na podstawie odpowiednich przepisów dotyczących tego rodzaju pracy) i może być realizowane w dowolnym podmiocie, a nawet w kilku kolejnych podmiotach (vide wyrok SA w Katowicach z 24 stycznia 2002r., III AUA 1344/01, OSA 2003/7/26).

Dalej Sąd wskazał, że rozwiązanie stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą w związku z likwidacją kopalni i podjęcie zatrudnienia u innego pracodawcy nie muszą następować bezpośrednio po sobie. Istotny jest bowiem związek pomiędzy likwidacją kopalni a „przejściem” do innego „niegórniczego” zatrudnienia (wyrok SN z 6 października 2009 r., II UK 48/09, OSNP 2011/11-12/159).

Sąd Okręgowy stwierdził, że na tej podstawie, do stażu górniczego jako okres równorzędny, należy zaliczyć wnioskodawcy zatrudnienie w (...) S.A z/s w W. od 16 sierpnia 1999r. do 11 czerwca 2004r. (4 lata i 10 miesięcy), ponieważ wnioskodawca podjął to zatrudnienie po rozwiązaniu z nim umowy o pracę przez Zakład (...) S.A., gdzie był zatrudniony jako inspektor ds. likwidacji pod ziemią (wykonywał prace górnicze ujęte w art. 50c pkt 1) w związku z upadłością zakładu zakończoną jego likwidacją. Jak wskazał Sąd, okoliczności te wynikają ze świadectwa pracy wnioskodawcy, zaświadczenia o sposobie rozwiązania z nim umowy o pracę, wyjaśnień wnioskodawcy oraz zawartych w aktach V U 1005/16 interpelacji poselskiej nr 1569 i odpowiedzi na nią informacji Ministra Gospodarki (k.39-40).

W konsekwencji Sąd pierwszej instancji stwierdził, że po uwzględnieniu tego okresu (4 lata i 10 miesięcy) wraz z okresem zaliczonym przez organ rentowy (20 lat, 2 miesiące i 4 dni) łączny okres pracy górniczej i równorzędnej wnioskodawcy wynosi na dzień wydania zaskarżonej decyzji 25 lat i 4 dni, i jest wystarczający do przyznania mu górniczej emerytury na podstawie art. 50a ustawy emerytalnej.

Jednocześnie Sąd dodał, że do stażu górniczego w wymiarze półtorakrotnym nie można zaliczyć wnioskodawcy całego okresu wykonywania przez niego obowiązków czynnego członka drużyny ratowniczej. W tym zakresie Sąd przywołał treść art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej i stwierdził, że wyłączeniu przy ustalaniu stażu górniczego podlega okres pracy wnioskodawcy na powierzchni oraz w te miesiące, w których nie miał on co najmniej połowy dniówek pracy pod ziemią.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w punkcie I wyroku. Orzeczenie o kosztach Sąd uzasadnił treścią art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800 ze zm.).

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł ZUS, zaskarżając wyrok w części, tj. w zakresie punktów I. i III. Organ rentowy zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 50a ust. 1 pkt 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury górniczej w wieku obniżonym, w sytuacji gdy nie legitymuje się on wymaganymi 25 latami pracy górniczej i pracy równorzędnej z górniczą,
- art. 50c ust. 2 ustawy emerytalno-rentowej przez zaliczenie okresów nieskładkowych, przypadających od 19 stycznia 2000r. do 28 stycznia 2000r., od 26 listopada 2001r. do 27 stycznia 2002r., od 6 maja 2003r. do 9 maja 2003r., od 1 września 2003r. do 26 września 2003r. i od 1 marca 2004r. do 13 marca 2004r. do okresów pracy równorzędnej z pracą górniczą, w sytuacji gdy okresy nieskładkowe nie są uważane za pracę równorzędną z górniczą.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie odwołania oraz zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz ZUS-u kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie, ponieważ Sąd pierwszej instancji, przy prawidłowo zgromadzonym materiale dowodowym, doszedł do błędnego wniosku, że wnioskodawca, który ubiegał się o prawo do emerytury górniczej, udowodnił 25 lat pracy górniczej.

Przypomnienia w tym miejscu wymaga, że zgodnie z treścią przepisu art. 50a ust. 1 Ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz.U.2018.1270) górnicza emerytura przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki: 1) ukończył 55 lat życia; 2) ma okres pracy górniczej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1 i 3) nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Natomiast w myśl przepisu ust. 2 wiek emerytalny wymagany od pracowników: kobiet mających co najmniej 20 lat, a mężczyzn co najmniej 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1, wynosi 50 lat.

Przepis art. 50c ust. 1 ww. ustawy szczegółowo określa, co należy rozumieć pod pojęciem pracy górniczej, natomiast ust. 2 tego artykułu wskazuje, co uważa się za pracę równorzędną z pracą górniczą.

Na etapie apelacji przedmiotem sporu w sprawie była kwestia doliczenia, do uznanego przez organ rentowy okresu pracy górniczej wnioskodawcy w wymiarze 20 lat, 2 miesięcy i 4 dni, zatrudnienia wykonywanego przez J. Z. w (...) S.A. Oddziale (...) we W. od 16 sierpnia 1999r. do 11 czerwca 2004r. jako okresu równorzędnego z pracą górniczą.

W świetle art. 50c ust. 2 pkt 2, za pracę równorzędną z pracą górniczą uważa się zatrudnienie przy innych pracach, nie dłuższe niż 5 lat, do których pracownicy wykonujący prace określone w ust. 1 i w pkt 1 i 2 przeszli w związku z likwidacją kopalni, zakładu górniczego, przedsiębiorstwa lub innego podmiotu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1-4.

Przenosząc ww. na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić trzeba, że jakkolwiek słusznie Sąd pierwszej instancji ocenił, że zatrudnienie J. Z. w (...) S.A. niewątpliwie powinno być uznane za pracę równorzędną z pracą górniczą, czego na tym etapie nie kwestionował organ rentowy, tak jednocześnie nie jest właściwe stanowisko tego Sądu, co do uwzględnienia w całości tego okresu zatrudnienia, jak tego żąda wnioskodawca.

Po pierwsze Sąd Okręgowy błędnie wyliczył, że ww. sporny okres wynosi 4 lata i 10 miesięcy, podczas gdy właściwy wymiar tego zatrudnienia to 4 lata, 9 miesięcy i 26 dni.

Po drugie Sąd pierwszej instancji całkowicie pominął fakt, że w czasie tego zatrudnienia, co wynika ze znajdującego się w aktach emerytalnych wnioskodawcy świadectwa pracy z 11 czerwca 2004r., J. Z., przez 116 dni przebywał na zasiłkach chorobowych. Stosownie natomiast do treści art. 50e ust. 2 pkt 1, jedynie okresy niezdolności do pracy z tytułu wypadku przy pracy albo z tytułu choroby zawodowej, za które wypłacone zostało wynagrodzenie lub zasiłek chorobowy albo świadczenie rehabilitacyjne zalicza się do okresów pracy górniczej, (od autora: ale tylko tej) wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres wynoszący co najmniej 25 lat. W pozostałych przypadkach, do których należy również analizowana sprawa wnioskodawcy, przypadające od 15 listopada 1991r. okresy pobierania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wypłaconego na podstawie przepisów Kodeksu pracy, zasiłków z ubezpieczenia społecznego: chorobowego lub opiekuńczego oraz świadczenia rehabilitacyjnego nie wchodzi do stażu pracy uprawniającego do emerytury górniczej z art. 50a ustawy emerytalnej. Kwestia możliwości zaliczenia okresu pobierania zasiłku chorobowego do okresu pracy górniczej uprawniającego do emerytury na podstawie art. 50a ustawy stanowiła już niejednokrotnie przedmiot rozważań Sądu Najwyższego, który konsekwentnie podtrzymuje pogląd, że nie jest to możliwe (por. wyrok z 21 lutego 2012 r., I UK 286/11, Legalis nr 490622; wyrok z 1 kwietnia 2014 r., I UK 366/13, Legalis nr 998519).

Z tego względu, po odliczeniu powyżej wskazanego okresu pobierania przez wnioskodawcę zasiłków chorobowych w łącznym wymiarze 3 miesięcy i 26 dni od prawidłowo ustalonego okresu pracy w (...) S.A. w wymiarze 4 lat, 9 miesięcy i 26 dni, możliwe jest zaliczenie wyłącznie 4 lat i 6 miesięcy pracy równorzędnej z pracą górniczą do już uznanych przez ZUS 20 lat, 2 miesięcy i 4 dni.

W konsekwencji łączny wymiar pracy górniczej udowodnionej przez wnioskodawcę to jedynie 24 lata, 8 miesięcy i 4 dni, podczas gdy dla przyznania prawa do emerytury górniczej wymagany jest staż co najmniej 25 lat takiej pracy.

Na marginesie należy zwrócić uwagę, że w świetle zakazu reformationis in peius wyrażonego w treści art. 384 k.p.c. sąd odwoławczy nie może orzec na niekorzyść ZUS-u jako jedynej strony, wnoszącej w tej sprawie apelację. Z tego względu wszelkie kwestie niezwiązane z treścią apelacji, a wpływające na ewentualne prawo wnioskodawcy do spornego świadczenia nie mogą być obecnie rozpatrywane.

Z wymienionych względów Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok, oddalając niezasadne odwołanie wnioskodawcy. O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j.: Dz.U.2018.265 ze zm.).

Irena Różańska-Dorosz Maria Pietkun Grażyna Szyburska-Walczak

R.S.